

Afgørelser – Reg. nr.: 01864.03

Fredningen vedrører: Læsten Bakker

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet 27-11-1969

Fredningsnævnet 02-08-1968

Kendelser

Deklarationer

OVERFREDNINGSNÆVNET >

U D S K R I F T

- a f

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL

=====

År 1969, den 27. november, afsagde Overfredningsnævnet følgende

k e n d e l s e

i sagen nr. 1992/68 om fredning af et område ved Læsten bakker i Læsten sogn.

I den af fredningsnævnet for Viborg amtsrådsreds den 2. august 1968 afsagte kendelse hedder det:

Den 7. juli 1967 modtog fredningsnævnet for Viborg amtsrådskreds følgende skrivelse af 6. juli 1967 fra Danmarks Naturfredningsforening:

"Ved overfredningsnævnets kendelse af 6. juni 1953 blev der gennemført en fredning; der blandt andet omfattede et areal med lyngbakker beliggende syd for Læsten by i Viborg amt. Ca 600 m vest for området adskilt fra dette af arealer med landbrugsjord og kratklædte bakker findes et område med flere markante væld, der rummer en særdeles artsrig og interessant vegetation, ligesom den dalsænkning, der forløber i retning N - S, rummer udprægede vældssamfund i bunden, medens såvel dalens sider som arealerne øst og vest herfor huser en smukt udviklet kratvegetation, dels med enebær dels med tjørn og eg. Herom skal henvises til vedlagte af den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole's afdeling for systematisk botanik afgivne erklæring af 18. April 1966.

Området må såvel af naturvidenskabelige som af landskabsæstetiske grunde anses for særdeles fredningsværdigt, hvorfor Danmarks Naturfredningsforening skal anmode om, at der rejses fredningssag for det på vedlagte kort angivne område, beliggende i direkte tilknytning til allerede fredede arealer. Det skal understreges, at det især er hensynet til vældene med de ovenfor liggende krat, der nødvendiggør en fredning af området. Det må dog anses for særdeles ønskeligt, at også de egentlige landbrugsarealer i den østlige del af det omhandlede areal inddrages under fredningen for at undgå en eventuel sommerhusbebyggelse i det lille område mellem det areal, for hvilket der er gennemført en fredning, og arealet der omfattes af nærværende sag.

Der nedlægges følgende fredningspåstand:

Bebyggelse skal ikke være tilladt.

Opstilling af boder, skure, master eller andre skæmmende indretninger må ikke finde sted.

Campingplads må ikke etableres.

Arealerne må ikke benyttes til henkastning af affald eller anvendes som bilophugningsplads.

Terrænformerne må ikke ændres ved afgravning eller opfyldning.

Store sten må ikke sprænges eller fjernes.

Dræning eller udgrøftning af endnu udyrkede arealer må ikke finde sted.

Udyrkede arealer må ikke opdyrkes, og eksisterende naturlig trævækst må ikke fjernes.

Udenfor de arealer, der nu er træbevoksede, må tilplantning med løv- eller nåletræer ikke finde sted.

På de påtaleberettigedes foranledning skal selv-
såede træer og buske fjernes.

De udyrkede arealer skal være tilgængelige for videnskabelige undersøgelser.

Påtaleret tillægges fredningsnævnet, naturfredningsrådet og Danmarks naturfredningsforening."

Amanuensis Jørgen Jensen, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles afdeling for systematisk botanik havde forinden i skrivelse af 18. april 1966 til foreningen udtalt:

"Området, der er beliggende lige vest for de fredede lyngbækker ved Læsten, blev besigtiget 10. oktober 1965, ligesom jeg har haft lejlighed til at se floralister fra området opnoteret af dyrlæge E. Worsøe, Værum. På arealet optræder 2 hovedtyper af plantesamfund dels vældsamfund dels krat- og overdrevssamfund.

Fra vældene, hvoraf der forekommer 5 - 6 side om side, og som træder meget markant frem i den mod syd hældende bakkeskråning, bør nævnes arter som:

Storfrugtet Vandstjerne (*Callitriche stagnalis*)

Krognæb-Star (*Carex lepidocarpa*)

Skede-Star (*Carex hostiana*)

Kær-Mangelov (*Dtyopteris thelypteris*)

Sump-Hullæbe (*Epipactis palustris*)

Engblomme (*Trollius europæus*)

Eng-Troldurt (*Pedicularis palustris*)
 Tandet Sødgræs (*Glyceria declinata*)
 Leverurt (*Parnassia palustris*)
 Maj-Gøgeurt (*Orchis majalis*)
 Kødfarvet Gøgeurt (*Orchis incarnata*)
 Vedbend-Vandranunkel (*Batrachium hederaceum*)
 Spyd-Pil (*Salix hastata*)
 Øret-Pil (*Salix aurita*)

Af de urteagtige planter fra de grænsede krat-arealer er der grund til at nævne:

Baltisk Ensian (*Gentiana baltica*)
 Spød Mælkurt (*Polygala serpyllifolia*)
 Knoldet Mjødurt (*Filipendula hexapetala*)
 Skorsoner (*Scorzonera humilis*)
 Seline (*Selinum carvifolium*)

Af vedplanter kan nævnes fra de naturlige bevoksninger enebær, der danner temmelig store krat, tjørn og eg, der danner blandet krat, gyvel på nogle af de åbne bakker, kaprifolie og på fugtigere strækninger birk og æl. Denne blandede kratvegetation er ikke alene af interesse set fra et naturvidenskabeligt synspunkt, men rummer også en stor landskabsæstetisk skønhedsværdi.

Da det i de sidste år er gået særdeles voldsomt ud over de vældprægede lokaliteter i Danmark, dels på grund af udtørring ved dræning, dels ved opfyldning og opløjning, er det af største vigtighed, at man søger at bevare så mange som muligt af de sidste tilbageværende. Dels sikre dem mod torrlægning og direkte ødelæggelse, dels sikrer dem mod

forurening fra nærliggende bebyggelse."

Naturfredningsrådet udtaler i skrivelse af 2. august 1967:

"I anledning af Danmarks Naturfredningsforenings henvendelse af 6. juli 1967 til fredningsnævnet for Viborg amtsrådsreds om fredning af et areal syd for Læsten by i Viborg amt har naturfredningsrådet undersøgt det område, der søges fredet, og kan udtale sin anbefaling af denne fredningssag.

Med hensyn til den naturvidenskabelige betydning er denne meget varierende. Der er meget store værdier på matr. nr. 4^a og 3^a, hvor der findes en vældmose med en uhyre rig flora med mange af landets sjældnere arter. Men også 5^a og 6^a er vigtige, og det synes, som om vældmoserne fortsætter mod vest, hvorfor en udvidelse af fredningen kunne påtænkes her.

I landskabsæstetisk henseende er hele skræntområdet af stor skønhed, også de dele der ligger vest for den foreslåede fredningsgrænse, endvidere skov- og lyngbevoksede områder af 9^a og 1^d nord for fredningsgrænsen."

Fredningsplanudvalget for Aalborg og Viborg amter har i skrivelse af 8. februar 1968 meddelt, at man kan støtte den rejste fredningssag.

Nævnet, der under sagens behandling har været sammensat af formanden, dommer H. Grundtvig, amtsrådsmedlem Erik Jensen som amtsvalgt medlem og gårdejer K. Klidt som sognevalgt medlem, holdt, efter at bekendtgørelse om fredningssagen havde været indrykket i Statstidende, Viborg

Stifts Folkeblad og Randers Amtsavis for den 28 august 1967, den 17. november 1967 møde med lodsejerne, der forud var direkte underrettet om fredningspåstanden.

Ved skrivelse af 3. januar 1968 meddelte nævnet lodsejerne, at fredningen agtedes gennemført, idet man samtidig tilkendegav hvilken fredningsservitut, der ville blive pålagt arealet.

Herefter havde lodsejerne på et møde den 9. februar 1968 lejlighed til nærmere at redegøre for deres erstatningskrav.

Fredningen, hvis omfang fremgår af et under sagen som bilag 2 fremlagt kort, omfatter følgende ejendomme:

Ejer:	matr. nr.	areal:
1) Jens Hjulmand	6 ^a Læsten by og sogn	4,5 tdr. land.
2) Jens Moestrup	5 ^a " " " "	5,0 " "
3) Chr. Jacobsen	3 ^a " " " "	10,0 " "
4) Hans Frandsen	4 ^a " " " "	8,5 " "
5) Ove Brøndum Nielsen	8 ^a " " " "	4,0 " "
6) Frede Henriksen	1 ^d	
	9 ^c	
	10 ^d " " " "	17,0 " "
7) Ejner Mikkelsen	9 ^a " " " "	1,0 " "
8) Chr. Wøliche	10 ¹ " " " "	0,5 " "
9) Asger og Jens Thomsen	9 ^e " " " "	16500 m ² " "

Nævnet, der finder, at dette område bør undergives fredning i medfør af Naturfredningslovens § 1, pålægger området følgende fredningsservitut:

- 1) Ændringer i terrænforholdene ved afgravning, opfyldning eller planering er ikke tilladt.

Arealerne skal bevares i deres nuværende tilstand.

Udyrkede arealer må ikke opdyrkes eller tilplantes og eksisterende naturlig trævækst må ikke fjernes. Træplantning til bevaring og fornyelse af eksisterende bevoksning er tilladt. Selvsåede træer og buske kan fjernes på de påtaleberettigedes foranledning og bekostning.

- 2) Opførelse af bygninger er ikke tilladt.

Dog kan bygningsarbejder, der er nødvendige for bestående landbrug, foretages uden særlig tilladelse. Bygninger til nyoprettede landbrug må ikke opføres uden fredningsnævnets tilladelse, der kan nægtes, såfremt byggeriet ikke tjener rimelige landbrugsøkonomiske hensyn.

- 3) Det er ikke tilladt at anbringe eller opsætte beboelseskøretøjer, boder og skure, master, tårne og benzinanlæg eller andre skæmmende indretninger, dog at master til lokal elforsyning kan tillades af fredningsnævnet.

4. Etablering af teltlejre og campingpladser må ikke finde sted.
5. Etablering af fiskedamme må ikke finde sted.
6. Arealerne må ikke anvendes til losse- eller oplagsplads.
7. Dræning eller udgrøftning af de udyrkede arealer må ikke finde sted.
8. Større sten må ikke sprænges eller fjernes.
9. Påtaleretten tilkommer Fredningsnævnet, Naturfredningsrådet og Danmarks Naturfredningsforening hver for sig.

Lodsejerne 1-8 har generelt krævet en erstatning på 7.700 kr. pt. td.land, idet man har henvist til, at gårdejer Ove Brøndum ved betinget skøde af 26. april 1967 solgte 4 tdr. land til fru Esther Wolff for 30.000 kr., og at der har været andre henvenøelser om køb af jord.

Idet man fratrækker grundværdien for de enkelte arealer, der er 162 kr. pr. td. land, med undtagelse af det Chr. Wøhliche og 8 tdr. af det Frede Henriksen tilhørende areal, hvor grundværdien er 720 kr. pr. td. land, når man frem til følgende erstatningskrav:

1) Jens Hjulmand	34.250 kr.
2) Jens Moestrup	37.700 kr.
3) Chr. Jacobsen	75.400 kr.
4) Hans Frandsen	63.600 kr.
5) Ove Brøndum Nielsen	29.200 kr.
+ omkostninger ved det hindrede salg	800 kr.
6) Frede Henriksen	123.700 kr.
7) Ejner Mikkelsen	7.500 kr.
8) Chr. Wøliche	3.450 kr.
9) Asger og Jens Thomsen har fremsat erstatningskrav på	30.000 kr.

under henvisning til, at de mister muligheden for udstykning til sommerhusgrunde og får forringet mulighed for i hvert fald at opføre yderligere et hus på ejendommen til eget brug.

Nævnet finder, at der bør ydes 5) Ove Brøndum en erstatning på 30.000 kr., da der her har foreligget en endelig

salgsaftale, men finder iøvrigt, at erstatningen bør sættes til 0,40 kr. pr. m². Nævnets flertal vil derhos for så vidt angår 6) Frede Henriksen forhøje beløbet til 0,70 kr. pr. m², da disse arealer findes noget værdifuldere end de øvrige arealer.

Erstatningerne fastsættes herefter således:

1)	Jens Hjulmand	9.900 kr.
2)	Jens Moestrup	11.000 kr.
3)	Chr. Jacobsen	22.000 kr.
4)	Hans Frandsen	18.700 kr.
5)	Ove Brøndum Nielsen	30.000 kr.
6)	Frede Henriksen	65.450 kr.
7)	Ejner Mikkelsen	2.200 kr.
8)	Chr. Wøliche	1.100 kr.
9)	Asger og Jens Thomsen	6.600 kr.

Erstatningsbeløbene forrentes med 6 % årligt fra nærværende kendelses afsigelse.

Der er ikke af panthavere eller andre ifølge tingbogen berettigede fremsat krav på udbetaling af de tilkendte erstatninger.

Thi bestemmes:

De ovenfor omhandlede arealer i Læsten by fredes som anført.

I erstatning tilkendes der

1)	Jens Hjulmand, Læsten, Randers	9.900 kr.
2)	Jens Moestrup, Vinkel, Viborg	11.000 kr.
3)	Chr. Jacobsen, Læsten, Randers	<u>22.000 kr.</u>
	Transport	42.900 kr.

	Transport	42.900 kr.
4)	Hans Frandsen, Læsten, Randers	18.700 kr.
5)	Ove Brøndum Nielsen, Læsten, Randers	30.000 kr.
6)	Frede Henriksen, Læsten, Randers	65.450 kr.
7)	Ejner Mikkelsen, Læsten, Randers	2.200 kr.
8)	Chr. Wøliche, Onsild, Sdr. Onsild	1.100 kr.
9)	Asger Thomsen	
	Jens Thomsen P.P. Ørumsgade 6, Aarhus C	<u>6.600 kr.</u>
		166.950 kr.
		=====

De tilkendte erstatninger forrentes med 6% årligt fra dags dato.

Af erstatningsbeløbene udredes 3/4 af statskassen og 1/4 af amtsfonden og de i amtsråds kredsen beliggende købstadskommuner efter folketal i henhold til de seneste offentliggjorte folketællinger.

Anke til Overfredningsnævnet, Nyropsgade 22, IV, København V, skal ske inden 4 uger efter denne kendelses forkyndelse.

Dissens:

En af de voterende vil alene tilkende nr. 6) Frede Henriksen en erstatning på 50 øre pr. m².

Grundtvig.

Erik Jensen

Kjeld Klidt.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Grundtvig.

Denne kendelse er i medfør af naturfredningslovens § 19, stk. 3, forelagt Overfredningsnævnet til godkendelse, medens ingen af lodsejerne har anket.

Overfredningsnævnet har den 20. november 1968 besigtiget de fredede arealer og forhandlet med repræsentanter for fredningsnævnet for Viborg amtsrådsreds, fredningsplanudvalget for Ålborg og Viborg amter og Nørbæk-Sønderbæk-Læsten kommune samt med lodsejerne og deres repræsentanter, landsretssagfører Vester-Petersen og konsulent Iversen.

Overfredningsnævnet har herefter besluttet at godkende den ved fredningsnævnets kendelse gennemførte fredning dog således, at fredningen begrænses til kun at omfatte den vestlige del af fredningsområdet, bestående af dele af matr. nr.e 6 a, 5 a, 3 a og 4 a, alle Læsten by, hvorpå findes de særligt interessante væld og de hermed sammenhørende naturvidenskabelige interesser, som har været den væsentligste begrundelse for fredningssagens rejsning.

Herefter udgår af fredningen følgende matr. nr.e: 8 a, 1 d, 9 c, 10 d, 9 a, 10 l og 9 e, alle af Læsten by, hvilket er meddelt de pågældende lodsejere i skrivelse af 21. november 1968.

Erstatninger:

Overfredningsnævnet har ikke kunnet godkende det af fredningsnævnet ved erstatningsfastsættelsen anvendte erstatningsniveau, der navnlig under hensyn til de foreliggende begrænsede byggemuligheder findes at være for højt, men har tilbudt de 4 lodsejere, der fortsat er berørt af fredningen, erstatningsbeløb svarende til ca. halvdelen af de af nævnet tilkendte. Denne nedsættelse har lodsejerne ikke kunnet acceptere, hvorfor Overfredningsnævnet i medfør af naturfredningslovens § 20 har anmodet taksationskommissionen om at fastsætte

erstatningerne.

Ved en den 18. september 1969 afholdt forretning har taksationskommissionen fastsat erstatningerne til de nedenfor anførte beløb.

Da Overfredningsnævnet iøvrigt kan tiltræde det i kendelsen anførte, vil denne være at stadfæste med de af det foranstående følgende ændringer.

Et kort nr. Vi 129 , udvisende grænserne for det fredede, der nu udgør ca. 16 ha, er vedhæftet nærværende kendelse.

T h i b e s t e m m e s :

Den af fredningsnævnet for Viborg amtsrådskreds den 2. august 1968 afsagte kendelse stadfæstes med de af det foranstående følgende ændringer.

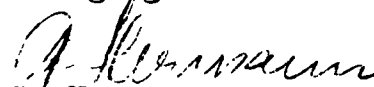
I erstatning udbetales:

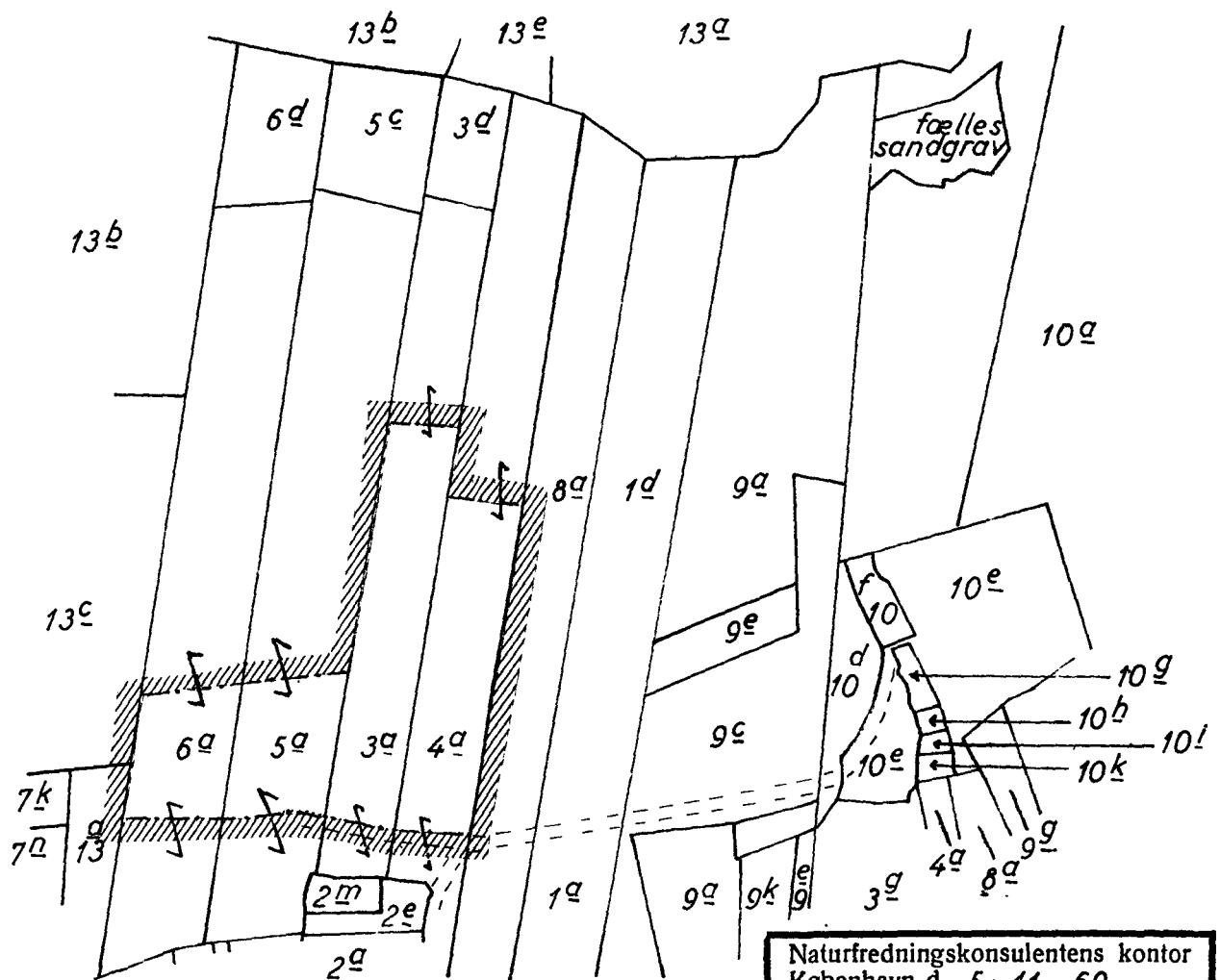
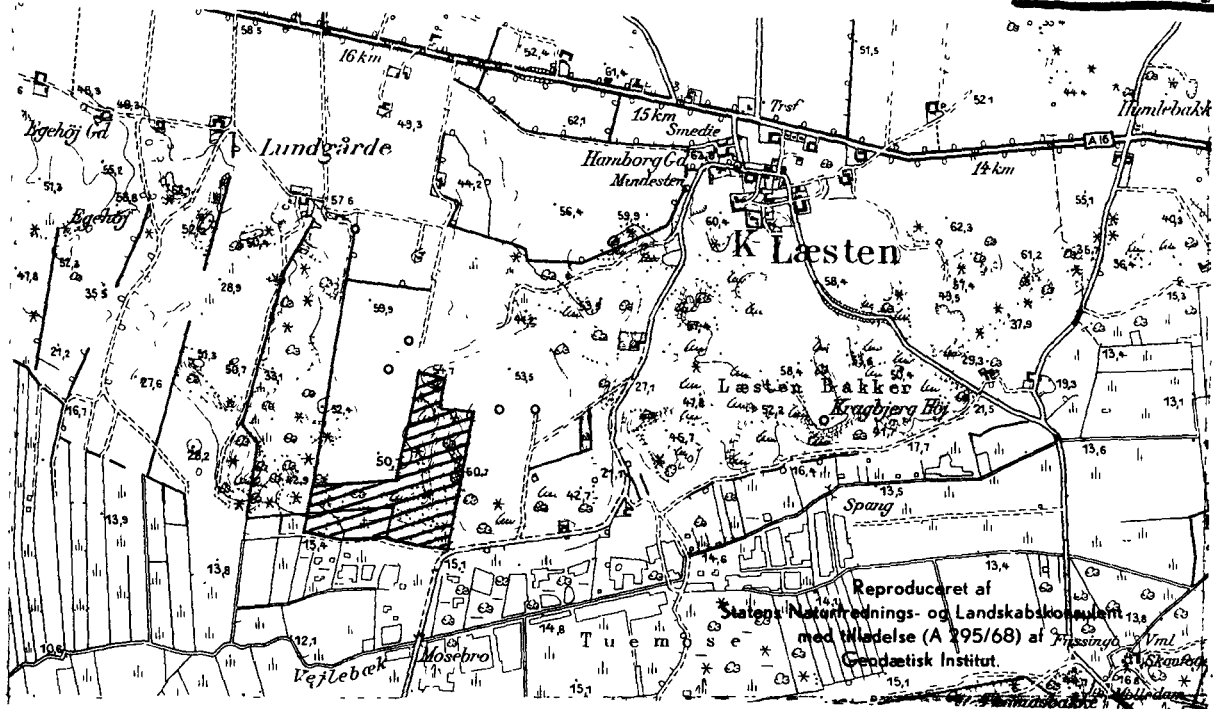
Lb.nr.:	Ejer:	Matr. nr. alle af Læsten:	Beløb kr.:
1	gårdejer Jens Hjulmand	6 a	5.000
2	gårdejer Jens Moestrup	5 a	6.000
3	gårdejer Chr. Jacobsen	3 a	11.000
4	gårdejer Hans Frandsen	4 a	10.000

Af erstatningsbeløbet i alt kr. 32.000 der forrentes med 6 % p. a. fra den 2. august 1968 til den 30. september 1969 og med 8 % p. a. fra den 1. oktober 1969 til betaling sker, udredes $\frac{3}{4}$ af statskassen og $\frac{1}{4}$ af Viborg amtsfond og de i amtsrådskredsen beliggende købstadkommuner efter folketal i henhold til den senest offentliggjorte folketælling.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

ah.

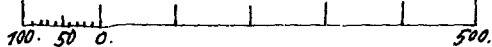

G. Hermann.



LÆSTEN BAKKER.

Fredningsgrænse

Målestok. 1: 10.000.



Naturfredningskonsulentens kontor København d. 5-11-69.
By: LÆSTEN.
Sogn: LÆSTEN.
Plan nr. VI. 129.

FREDNINGSNÆVNET>

F R E D N I N G S N Æ V N E T
F O R V I B O R G A M T S R Å D S K R E D S .

K E N D E L S E
afsagt den 2. august 1968
i sag angående fredning af et område
ved Læsten Bakker.

C I T E R E T F U L D T U D I
O F N K A F 27/11 1969